

Forsland derpaa, saamegen Tale om, at vi sludde saa megen Tid her, og at vi arbeide baade her og i Udvalg, uden at det kommer til noget Resultat. Lader os da nu ikke spille den kostbare Tid her med at arbeide paa et Forslag, som vi jo vide ikke vil blive til Noget; thi jeg skulde tage meget feil, om ikke den høitærede Minister, naar vi ikke kunne bruge hans Forslag som Grundlag, i Overensstemmelse med de Udtalelser, som tidligere ere komne fra ham, helst maatte ønske, at det strax blev forkastet. Hertil skal jeg indskrænke mig.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

Det er selvfølgelig ikke min Afg. i Dag at gaa ind paa de mange Punkter, som ere blevne berørte. Der maa naturligvis i et Lovforslag som dette findes en Mængde Bestemmelser, hvorom Meningerne kunne være delte, og jeg har jo allerede, da jeg for et halvt Aar siden første Gang talte om denne Sag, ligesom ogsaa senere erklæret, at der var flere Punkter, med Hensyn til hvilke det ganske vist stod mig tvivlsomt, hvilken Vej der var at gaa, saaledes at det var en Selvfølge, at en yderligere Forhandling med Rigsdagen i saa Henseende maatte blive det Bestemmende og Afgjørende. Jeg tror i Øvrigt, at de Forhandlinger, som nu have fundet Sted, allerede maa have vist, at der i selve dette Lovforslag findes de Hovedmomenter, hvorom Spørgsmaalene i Virkeligheden maa komme til at dreie sig, hvilket da heller ikke er saa forunderligt, da denne Sag saa længe har været bragt paa Bane, og det som sagt ikke alene hos os, men ogsaa paa andre Steder. Om man nu end imidlertid ved sig Erfaring ad theoretisk og praktisk Vej maa vide, hvilke Hovedpunkter det kommer an paa, er Spørgsmaalet om, hvor vidt man her vil gaa frem paa den ene eller paa den anden Maade, eller hvorvidt man vil ordne Forholdet lidt anderledes i en eller anden Retning, selvfølgelig Noget, som det ikke kan være min Afg. overhovedet at gaa ind paa under denne Behandling. Det Forslag, som her foreligger, behandler jo netop i et af sine Hovedafsnit Spørgsmaalet om en udvidet Undervisning, men om man i saa Henseende skal gaa til det 15de Aar, eller om man skal blive stående ved det 14de Aar, er ikke noget Afgjørende for mig. Jeg har gjort opmærksom paa, at man i saa Henseende gaar vidt paa mange andre Steder, og jeg har navnlig i den Retning fremhævet et Land, og et frit Land, hvor Undervisningen upaatvilelig staar høit, hvor man paaaffønner Undervisningen, og hvor dens Ordning netop er en Statsag med Forpligtelse til Skolegang; det er Republikken Schweiz. Man anser det der for en afgjørende Betingelse for demokratisk Frihed, saa udstrakt, som den der har kunnet og vil kunne holde sig, at der er tvungen Skolegang næsten i alle Kantoner i 9 Aar, nemlig fra det 6te til det 15de Aar. Jeg vil i denne Henseende

tilføie, at der ogsaa der er en ganske anderledes stadig fortsat Skolegang, end der vil blive Spørgsmaal om hos os. Lovforslagets Bestemmelser vise, at man her har taget Hensyn til de lokale Forhold, til lokale Hindringer og til økonomiske Hindringer, og man har derfor nøiedes med en Afbrudt, men dog mere samlet Undervisning, hvorfor man ogsaa haaber, at den vil blive mere frugtbar end tidligere. Der gives naturligvis forskjellige Punkter, med Hensyn til hvilke jeg under Tingenes normale Gang kunde finde behørig yderligere Oplysning under Forhandlingerne i Rigsdagen, og med Hensyn til hvilke der da kunde ske Modifikation. Hertil hører ogsaa Spørgsmaalet om Antallet af Børnene; det er en Tilfældighed, at Bestemmelsen her er bleven optagen saaledes som den er, og den er ogsaa kun optagen som det Yderste, hvortil der kunde gaa. Man er i det Hele taget gaaet ud fra, at det er i Kommunernes Interesse, og i deres Interesse, hvem Skolesagen vedkommer, at man i det Hele taget ikke gaar til den yderste Grændse. — Med Hensyn til det andet Afsnit om Fortsættelsesskoler finder jeg det ikke nødvendigt at føie noget Yderligere til, hvad jeg allerede har udtalt, navnlig igaar. Det ærede Medlem, der begyndte Forhandlingen i Dag (Bajer), henvisste flere Gange til Sverige — han lod til særlig at have beskæftiget sig med dette Forhold der — men jeg maa bestemt protestere imod, at der fra Fortsættelsesskolerne i Sverige hentes noget Bevis mod deres Betydning og Vigtighed. Hvor de kun have bestaaet i saa Aar, og hvor det fra alle Sider er erkendt, at de fattes flere vigtige Betingelser, kunne de naturligvis ikke have faaet noget betydeligt Omfang. — Med Hensyn til Mulktspørgsmaalet kan jeg henvise til, hvad jeg allerede før har antydet, nemlig, at min Stilling dertil er noget forskellig fra, hvad den er ved flere andre Hovedpunkter; jeg har selv høvt megen Tvivl om, hvorvidt den Vej, der her er foreslaaet, skulde være den rigtigste. Jeg indser, at der kan være Betænkeligheder paa et og andet Punkt baade ved den Ordning, jeg tidligere havde tænkt mig, og som jeg nærmere udviklede i fjor, og ved den her fulgte; her vilk altsaa netop være en Gjenstand, hvor den nærmere Forhandling vil kunne komme til at udvøe Indflydelse. — Med Hensyn til forskjellige Ytringer angaaende Inspektorerne skal jeg heller ikke nu fremdrage Noget. Med Hensyn til Slutningen angaaende Bidragene fra Statens Side, som mærkelig nok er bleven temmelig løst berørt, vil jeg dog sige, at det er en Bestemmelse af ikke ringe Betydning, at den opfylder et Ønske, der tidligere har været stærkt fremsat her, og at Ønsket er opfyldt saaledes, at man, naar man drøfter Sagen noget nærmere og overveier den upartisk, vil finde, at Bidraget vil gjøre Sit til, dels paa en heldig Maade at hjælpe der, hvor der er Nød, og dels til at styrke Villien til at give Undervisnings-